

A MAGYAR SZELLEM VILÁGFORGALMA

LES COLONIES FRANCAISES DE HONGRIE.

Németh István tanulmánya.

Igen érdekes és a franciákat elsősorban érdeklő tanulmány jelent meg Németh István tollából a Szegedi Egyetem francia intézetének kiadásában. Ez a tanulmány, amely érdekesen világítja meg Magyarország lakosságának nemzetiségi összetételét, kimutatván abban a francia elemeket, másrészt nyomatékosan mutat rá arra is, milyen koraiak voltak a francia és magyar kapcsolatok.

Kimutatja, hogy már az Árpád-ház uralkodásának kezdetén, I. András alatt történt francia település Eger környékén, ahová az éhínség elől menekülő liègei wallonok vándoroltak be. Nyelvészeink egész seereg magyar helységnevet francia eredetét mutatták ki. Így francia települések voltak a Szepességben, majd Tokaj és Tállya környékén. Nagyvárad mellett és Kolozsvár vidékén is. Általában az Olasz és Olaszi helységnevek francia településre vallanak, mert régi nyelvhasználatunk olasznak nem az itáliai, hanem a latinszármazású francia és wallon bevándorlókat nevezte.

Erőteljes volt a beáramlás a francofil III. Béla alatt, aki a ciszterciarendet Magyarországra behozta. A zirci, pilisi, egresi, szentgothárdi kolostorok első szerzetesei franciák voltak s valószínűleg francia első gazdasági személyzetük is. Ugyancsak francia volt a garábi premontrei kolostor is. Eleinte élesen megkülönböztették a wallon és saxon telepeseket. Később ezek Északmagyarországon és Erdélyben egybeolvadtak. A tömegesebb és szívósabb germán elem felszívta a wallont.

Beszél azután Németh a XVIII. századbéli bánáti és bácskai francia településekről, amelyek áramokat bocsátottak ki, helyüket több ízben változtatták. Így Szegeden ma is számos leszármazottja él a bánáti franciáknak. Szerzőnek művével az volt a célja, hogy a külföld s elsősorban Franciaország számára összefoglalja a magyarországi francia településekre vonatkozó kutatások eredményeit s ennek a céljának kitűnően meg is felel. A francia szöveg után a tanulmány rövid magyar összefoglalását is megtaláljuk s függetlenül vannak csatolva a vonatkozó okmányok s családok települését mutató táblázatok.

ZWISCHEN STROM UND STEPPE. (*Michael Zorn regénye.*) Michael Zorn német elbeszélő, hosszabb magyarországi tartózkodása után Folyam és Puszta közt címen magyartárgyú regényt írt a tiszaháti halászeletről. Könyvét maga is tiszai halászegénynek nevezi. A terjedelmes regény érdekes felvételekkel illusztrálva a Volksverband der Bücherfreunde népszerű és izléses kiadásában jelent meg szép, magyaros kötésben. Részletes ismertetésére még visszatérünk.

MAGYAR FESTŐK KIÁLLÍTÁSA OSLOBAN. A Nemzeti Szalón agilis fiatal igazgatója, Hubay Andor vezetésével igen nagyszerű kiállítást rendezett Oslóban magyar festők műveiből. A kiállításon a magyar piktúra legjobbjai szerepeltek kisebb kollekciókkal és pedig a többi közt Aba Novák Vilmos, Berény Róbert, Bernáth Aurél, Csók István, Diener Dénes József, Egry József, Glatz Oszkár, Hubay Andor, Iványi-Grünwald Béla, Márffy Ödön, Pekáry István, Rudnay Gyula, Szőnyi István,

Vaszary János, Vidovszky Béla. A kiállítás iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg. A trónörökös-pár nyitotta meg s a megnyitáson Osló egész előkelő társadalma képviselve volt. A sajtó a legnagyobb elismeréssel méltatta a magyar művészek munkáit. Különösen az Aftenpost, Norvégia legelterjedtebb és legtekintélyesebb lapja, hosszú tanulmányzerű cikket szentelt neki, kiemelve Munkácsy, Szinyei világjelentőségét. A vásárlás is igen erős iramban indult meg. Mindjárt az első héten tizenhat képet eladtak. A kiállítás rendezése és nagy sikere érdekében Rövde oslói magyar főkonzul a legnagyobb buzgósággal fáradozott.

AZ EGYETEMI ÉNEKKAROK AMERIKÁBAN. A Budapesti Egyetemi Énekkarok kiváló karmesterük, Vaszy Viktor vezetésével hangverseny-körutat tartottak az Amerikai Egyesült Államokban és hangverseny-körútjuk valóságos diadalmenetté nőtt. Első hangversenyüket New-Yorkban adták a Carnegie Hall hatalmas termében. Itt Liszt, Bartók, Kodály, Lányi, Farkas, Demény és Erkel szerzeményeket adtak elő nagy sikerrel. A New-York Times a legnagyobb lelkesedés hangján írt a hangversenyéről. A New-York Tribune megállapítása szerint vokális zenében magasabb kultúrájú együttes még nem szerepelt New-Yorkban. A Sun szerint az Egyetemi Énekkarok meghódították Amerikát. — Chicagóban már előre óriási izgalommal várták az Egyetemi Énekkarokat. A város legforgalmasabb utcáin óriási plakátok hirdették a hangversenyt. A Magyar Club díszbédét adott tiszteletükre. A hangversenyt az Auditorium Theater hatalmas termében a Boldogasszony Anyánk előadásával kezdték s egész műsoruknak páratlan sikere volt. — Baltimore után Philadelphiában az Academic Music Hallban rendeztek hangver-

senyt háromezer főnyi közönség előtt. Műsoruk tomboló sikert aratott. Az Amerikában élő magyarok közül sokan messze földről jöttek el ide, hogy a világ leghíresebb énekkarát hallhassák. — De betetőzése volt körútjuknak a washingtoni hangverseny. Itt a Fehér Házban Roosewelt elnök, az amerikai kormány és az egész diplomáciai testület előtt énekeltek az egyetemiek, akiket itthon hazazérkezésük alkalmával a leglelkesebb ünnepléssel fogadtak.

MAGYARBARÁT CIKKEK A FRANCIA SAJTÓBAN. A Hungaria filmet a múlt év folyamán Cannesben, Nizzában és Grasse-ban mutatták be. Ebből az alkalomból főleg a délfrancia sajtó bőven foglalkozott Magyarországgal, hazánk turisztikai szépségeit méltatva. Hosszabb cikkben foglalkozott Magyarországgal a Journal de Cannes, amely a Trianoni béke revíziójának szükségességét is hangoztatta. «I. H. Probst egyetemi tanár az Opinion du Sud-Est-ben közölt tanulmányában a magyarországi Duna-rész rezsimjéről értekezett. Két igen nagy tekintélyű s igen elterjedt francia folyóirat, a Revue Parlementaire és a Mois igen szépen méltatta dr. Ullein-Reviczky Antalnak a trianoni szerződés területi rendelkezéseinek jogi természetéről írt könyvét, amelyet a Napkelet is ismertetett múlt évi decemberi számában. — Kosztolányi Dezső elhunytáról újabban a Liberté és a République emlékezett meg.

AZ URBANISME BUDAPESTRŐL. Az Urbanisme, ez az előkelő és magas színvonalú városi szemle, egész külön számot szentelt legutóbb Budapestnek. A bevezető cikket Georges F. Sebillé a párizsi egyetemen az urbanizmus tanára írta Reflexiók Budapestről címen. Azután Budapest gazdasági és kulturális jelentőségéről értekezik dr. Szendy Károly polgármester. Ottlík György Buda-

pest fürdővárost mutatja be. Majd Budapest történelmi fejlődése után a város mai képét tárja a revue a külföldi közönség elé. Végül Vágó József ismerteti a magyar főváros jövőjét s a nagyszabású városrendezési terveket igen érdekes képekkel illusztrálva.

AZ EMBER TRAGÉDIÁJA BOLGÁRUL. Novemberi számunkban jeleztük, hogy Belcseff Konstantin Madách-fordítása elkészült és sajtó alatt van. Most arról adhatunk hírt, hogy Az ember tragédiája bolgár fordítása már meg is jelent igen csinos kiállításban, szép metszésű cyrill-betűkkel nyomva a Mohácsi-féle előszó átdolgozásával.

PROHÁSZKA-ÜNNEPSÉG PÁRIZSBAN. Nemrég jelent meg francia nyelven Prohászka Ottokár püspöknek Elmélkedések az Evangéliumról című műve Méditations pour l'Année Liturgique címen. Ebből az alkalomból a párizsi Institut Catholique Louis Chaigne abbé vezetésével igen szép ünnepséget rendezett Prohászka Ottokár püspök emlékezetére.

HOLLAND MŰVÉSZETI LAP A MAGYAR NÉPMŰVÉSZETRŐL. Az Amsterdamban a kitűnő N. H. Wolf szerkesztésében megjelenő De Kunst című művészeti folyóirat egyik száma a magyar népművészet és háziipar ismertetésének szenteli. Ismerteti a mezőkövesdi, a kalotaszegi, torockói, kalocsai, sárközi hímzéseket és szőttéseket, a híres halasi csipkét, az alföldi és székely mázas kőedényt s a magyar porcellánipart. A tanulmányt, amelyet maga N. H. Wolf írt, számos sikerült illusztráció élénkíti.

ZICHY ISTVÁN KÜLFÖLDI ELŐADÁSAI. Zichy István a Nemzeti Múzeum főigazgatója január és február hó folyamán három előadást is tartott külföldön. Kettőt Olaszországban, Rómában és Milanóban az Amici dell' Ungheria meghívására, a harmadikat Genfben, a Genfi Múzeum igazgatójának, Deonnának felkérésére. Előadását, melynek tárgya a nomád népek őskultúrája volt, vetített képek is kísérték. Az előadást mindenütt a legnagyobb érdeklődés előzte meg és megérdemelt nagy siker kísérte.

A NAPKELET minden közleményeért írója felel.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: TORMAY CECILE.

Helyettes szerkesztő: KÁLLAY MIKLÓS.

Stephaneum nyomda r. t. — A nyomdáért felelős: IFJ. KOHL FERENC.